

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN

PGS.TS. NGUYỄN NGỌC HỘI -
PGS.TS. PHẠM MINH HÙNG
TS. THÁI VĂN THÀNH
Trường Đại học Vinh

Xây dựng và nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên (GV), cán bộ quản lý giáo dục (QLGD) hiện đang là nhiệm vụ trọng tâm của toàn ngành GD nhằm thực hiện Chỉ thị 40-CT/TW của Ban Bí thư. Để có một đội ngũ GVTH, cán bộ QLGD "đảm bảo đủ về số lượng, hợp lý về cơ cấu và chuẩn về chất lượng" (1), Chính phủ chủ trương triển khai Chương trình quốc gia về GV và cán bộ QLGD, trong đó nhấn mạnh sự cần thiết phải đổi mới công tác ĐTGV, cán bộ QLGD ở các trường sư phạm.

Đổi mới công tác ĐTGV bao gồm đổi mới nội dung ĐT, phương pháp ĐT, phương thức ĐT... Ở bài viết này, chúng tôi chỉ đề cập đến vấn đề đổi mới phương pháp ĐTGV.

Phương pháp ĐTGV được hiểu là con đường, cách thức ĐTGV, là sự chuyển hoá nội dung ĐT thành phẩm chất tư tưởng chính trị đạo đức, kiến thức, kĩ năng sư phạm của GV.

Việc đổi mới phương pháp ĐTGV, theo chúng tôi, cần theo những định hướng lớn sau đây:

1. Đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) nhằm phát huy tính tích cực, độc lập của SV, tránh lối truyền thụ một chiều, tiến tới dạy học phát hiện và giải quyết vấn đề

PPDH ở các trường sư phạm có ảnh hưởng rất lớn đến PPDH ở trường phổ thông. Nếu ở trường sư phạm, SV có điều kiện tiếp cận với PPDH mới, dựa trên cơ sở phát huy tính tích cực, độc lập của người học, thì sau này khi ra trường, họ mới có thể sử dụng được phương pháp đó vào trong công tác giảng dạy của mình. Ngược lại, nếu ở trường sư phạm, SV chỉ quen với lối dạy học thụ động, truyền thụ một chiều, thì sau này cách thức dạy học đó sẽ được họ sử dụng ở trường phổ thông.

Vì thế, các trường sư phạm cần phải đặt cho mình nhiệm vụ tích cực đổi mới PPDH theo hướng phát huy ưu điểm, khắc phục hạn chế của các phương pháp truyền thống, đồng thời tăng cường sử dụng các phương pháp mới. Nét đặc trưng của các phương pháp mới là chúng có nhiều khả năng phát huy tính tích cực, độc lập của người học, giúp người học chủ động trong quá trình chiếm lĩnh tri thức mới và cách thức hoạt động mới.

Tuy nhiên, các phương pháp mới cũng đặt ra những yêu cầu cao đối với cả người dạy lẫn người

học. Người dạy phải đầu tư suy nghĩ để tổ chức nội dung dạy học thành các vấn đề, tình huống có vấn đề, phải phát huy được vai trò chủ đạo của mình, đi đôi với việc sử dụng các phương tiện, thiết bị dạy học hiện đại. Còn người học phải thực sự động não để có thể tự chiếm lĩnh tri thức.

Cần thấy rằng, đổi mới PPDH ở trường sư phạm hiện đang rất cấp thiết, cần phải được tiến hành một cách khẩn trương, tạo điều kiện thuận lợi cho việc đổi mới PPDH ở trường phổ thông. Cùng với sử dụng các phương pháp mới, trường sư phạm cũng cần quan tâm đúng mức đến việc trang bị cho người học những hiểu biết cần thiết về PPDH mới và kĩ năng sử dụng chúng trong quá trình giảng dạy.

2. Tăng cường bồi dưỡng cho người học ý thức và thói quen tự học

Tự học là một khâu có ý nghĩa quan trọng nhằm hoàn thiện vốn kiến thức khoa học và kĩ năng sư phạm cho SV. Đổi mới PPDH của thầy, đòi hỏi phải đổi mới phương pháp học tập của trò trên nền tảng tự học.

Ở trường sư phạm cần bồi dưỡng cho SV ý thức và thói quen tự học, tự làm giàu vốn hiểu biết của mình. So với học, tự học yêu cầu người học tính độc lập tự giác cao. Khi tự học, người học không có thầy trực tiếp dạy, không có mẫu trực tiếp để bắt chước, không bị áp đặt từ bên ngoài... Người học hầu như hoàn toàn chủ động trong việc lựa chọn nội dung, phương pháp tự học, tự kiểm tra, đánh giá. Do đó, ở trường sư phạm, SV cần được dạy tự học để sau này chính họ lại dạy tự học cho HS của mình. Trong dạy tự học cho SV, điều quan trọng là dạy phương pháp tự học.

3. Tăng cường khâu thực hành, vận dụng kiến thức của SV

Trong ĐTGV, thực hành là khâu không thể thiếu được nhằm hình thành tay nghề sư phạm cho người học. Thực hành ở trường sư phạm, có thể bao gồm các nội dung, mức độ sau đây:

- Vận dụng kiến thức đã học vào việc tìm hiểu đặc điểm tâm sinh lí của HS phổ thông về các mặt (nhận thức, thái độ, hành vi).

- Tập phân tích nội dung, chương trình môn học (các môn học) mà sau này họ sẽ đảm nhận ở trường phổ thông, tập xây dựng kế hoạch giáo dục HS.

- Soạn giáo án, lên lớp và tổ chức các hoạt động giáo dục cho HS,...

Các hoạt động thực hành này phải được diễn ra một cách thường xuyên, liên tục ở trường phổ thông trên đối tượng thực là HS tiểu học, THCS và THPT. Vì thế, việc xây dựng trường thực hành đang trở thành một vấn đề cấp thiết đối với các trường sư

phạm. Đi đối với việc xây dựng trường thực hành, cần tổ chức nội dung thực hành thành một quy trình, thuận tiện cho việc hướng dẫn của GV phổ thông cũng như việc thực hiện của giáo sinh.

4. Chuyển từ ĐT chỉ tập trung trang bị cho SV kiến thức sang hướng ĐT nhằm hình thành ở SV các năng lực cần thiết

Mục tiêu ĐT của các trường sư phạm, suy cho đến cùng, phải hình thành ở SV những năng lực cần thiết, đảm bảo cho họ đạt kết quả cao trong hoạt động nghề nghiệp của mình.

Những năng lực cần hình thành của giáo sinh, SV bao gồm: + Năng lực thiết kế các mục tiêu dạy học-giáo dục; + Năng lực tổ chức các mối quan hệ, các hoạt động dạy học - giáo dục; + Năng lực nghiên cứu khoa học giáo dục; + Năng lực đánh giá các sản phẩm giáo dục; + Năng lực làm việc với những đối tượng chuyên biệt...

Các năng lực này được hình thành dựa trên cơ sở tri thức, kĩ năng, kĩ xảo tương ứng mà SV được trang bị. Nhưng từ tri thức, kĩ năng, kĩ xảo chuyển thành năng lực là một quá trình đòi hỏi sự nỗ lực cả về phía SV lẫn trường sư phạm.

Do đó, trong quá trình ĐT, trường sư phạm cần quan tâm đúng mức đến công tác rèn luyện nghiệp vụ sư phạm cho SV, bắt đầu từ những kĩ năng đơn giản nhất (đọc, viết bảng,...) đến những kĩ năng phức tạp nhất (tổ chức các hoạt động học tập, các mối quan hệ trong giờ học, giải quyết các tình huống sư phạm, nghiên cứu khoa học giáo

dục,...). Chỉ thông qua rèn luyện nghiệp vụ sư phạm, tri thức, kĩ năng, kĩ xảo mà SV lĩnh hội mới trở thành năng lực của chính họ. Để việc rèn luyện nghiệp vụ sư phạm đem lại hiệu quả cao, trường sư phạm cần xác định rõ các hoạt động rèn luyện cho từng học kì, năm học tương ứng với nội dung học tập của SV và đảm bảo logic của quá trình rèn luyện từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp...

5. Ứng dụng công nghệ thông tin và các phương tiện dạy học hiện đại vào quá trình ĐT

Việc đổi mới phương pháp ĐT ở các trường sư phạm đòi hỏi phải từng bước ứng dụng công nghệ thông tin và các phương tiện dạy học hiện đại vào quá trình ĐT như: hệ thống nghe nhìn, công cụ tin học đa phương tiện Multimedia, mạng Internet, Intranet... Nhờ các phương tiện này mà có thể tăng nhịp độ giờ dạy, gây hứng thú học tập cho SV và điều quan trọng hơn là có thể hình thành ở SV kĩ năng sử dụng các phương tiện dạy học hiện đại.

Tóm lại, đổi mới phương pháp ĐTGV là một yêu cầu cấp thiết, đáp ứng yêu cầu xây dựng và nâng cao chất lượng đội ngũ GV, cán bộ QLGD trong giai đoạn hiện nay. Để việc đổi mới phương pháp ĐTGV mang lại hiệu quả cao cần đi theo những định hướng nhất định. □

Tài liệu tham khảo

1. **Chiến lược phát triển giáo dục 2001-2010.** NXB Giáo dục, H. 2001.
2. **Báo cáo về tình hình giáo dục của Chính phủ,** Hà Nội, tháng 10/2004.